

Stavka paralizirala industrije v Nemčiji

Protest proti pomanjkanju živil. Ameriški general Clay posvaril nemške voditelje

Stuttgart, Nemčija, 4. feb.—Industrijsko življenje v pokrajinah ameriške in britske okupacijske cone je bilo paralizirano, ko je čez tri milijone nemških delavcev zastavkalo v znak protesta proti pomanjkanju živil. Stavka je trajala 24 ur.

Vsi kraji od Hamburga do Stuttgarta in v provinci Wuerttemberg-Baden, ki je v ameriški okupacijski coni, so bili prizadeti. Industrijskim delavcem so se pridružili bančni uradniki in civilni uslužbeni. Banke, trgovine in vladni uradi so morali zapreti vrata.

Neki unijski uradnik v Hamburgu je dejal, da je 90 odstotkov mestnih uslužbencev zastavkalo. Ceste v Hamburgu, Stuttgartu, Mannheimu, Ulmu, Heidelbergu in drugih mestih so bile prazne. Promet cestnih železnic in avtobusov je bil ustavljen.

General Lucius D. Clay, ameriški vojaški guverner, je v svojem govoru v Stuttgartu svaril nemške voditelje. Dejal je, "da gladovne stavke ne bodo prinesle Nemcem več živil iz Amerike. Demonstracije in protesti ne morejo izboljšati situacije. Obetajo se nadaljnje poteškoče v bližnji bodočnosti."

Clay je govoril na seji uradnikov nemških civilnih administracij v ameriški okupacijski coni. On se je nedavno vrnil v Stuttgart iz Washingtona, kjer je konferiral s predsednikom Trumanom, državnim tajnikom Marshallom in drugimi člani kabineta o kritični živilski situaciji.

Bančni odsek proti odmerjanju mesa

Demokrati iz južnih držav se jeze na Trumana

Washington, D. C., 4. feb.—Načrti, ki bi omogočili vladi odreditve odmerjanja mesa, so bili položeni na polico. Večina članov senatnega bančnega pododseka, čigar načelnik je senator Flanders, republikanec iz Vermonta, se je izrekla proti podelitvi oblasti poljedelskemu departmentu glede odmerjanja mesa.

Člani bančnega odseka lahko zavrejo odločitev pododseka, kar pa se ne bo zgodilo. Celo v slučaju, da bi bili načrti sprejeti v nižji zbornici in senatu, bi vzelo več mesecev, preden bi bili ustroji za odmerjanje mesa formirani.

Možnost prostovoljnega odmerjanja mesa je ostala. Flanders je sugeriral, naj poljedelski tajnik Anderson apelira na konzumente, naj znižajo porabo mesa. Kampanja za odmerjanje mesa je sledila napovedi poljedelskega departmanta, da bo kmalu nastalo pomanjkanje mesa. Napoved je včeraj ponovil v Clevelandu A. Z. Baker, predsednik zveze klavniških kompanij. On je napovedal tudi zvišanje cen.

Demokrati iz južnih držav so razkačeni, ker je Truman predlagal sprejetje načrtov glede zaščite civilnih svobod. Zapretili so s sklicenjem konvencije in naznanili, da bodo skušali preprečiti nominacijo Trumana kot kandidata za predsednika na listi demokratske stranke.

Demokrati se jeze, ker je Truman priporočal kongresu, naj sprejme protinacionalistični načrt, odpravi volilni davek in zapostavljanje zamorcev. Trumanu so kritizirali kongresniki Rankin, Williams, Rivers, Cox in več drugih.

Saragat apelira na socialiste

Italija mora dobiti tretjo politično silo

Rim, 4. feb.—Desničarski socialist Giuseppe Saragat je predlagal formiranje "resnične socialistične stranke v Italiji, ki naj bi tvorila jedro tretje politične sile v italijanski politiki."

Saragat je govoril na kongresu stranke socialističnih delavcev v Neaplu. Delegate je svaril pred takozvano ljudsko demokratsko fronto komunistov in levičarskih socialistov. Dejal je, da je ta fronta orodje nacionalistične politike zunanje države, ki bi poglajala italijanske mase v prepad.

"Italija ima tradicionalno obliko socializma, katere nima ničesar skupnega s totalitarnimi tendencami, ki prihajajo z vzhoda," je dejal Saragat pred delegati. On je apeliral za formiranje tretje politične sile v Italiji pred volitvami v aprilu. Saragat je podpredsednik sedanje italijanske vlade premijera Alcida de Gasperija, voditelja stranke krščanskih demokratov, ki ima oporo pri Vatikanu in Ameriki.

Razpust ameriške misije v Grčiji

Nasledila jo bo druga, pravi naznanilo

Atene, Grčija, 4. feb.—Sedanja ameriška misija v Grčiji, katere načelnik je Dwight Griswold, bo razpuščena 30. junija, kot je bilo določeno, pravi naznanilo. Nasledila jo bo druga, ako bo kongres sprejel Marshallov načrt.

Marshallov načrt ne predvideva vojaške pomoči Grčiji in zapadni Evropi. Iz tega se sklepa, da bo formirana druga misija, ki bo nudila vojaško pomoč grški monarhistični armadi.

Člani sedanje misije ne bodo služili v novi misiji. Izjavili so, da se hočejo vrniti domov. Griswold je nedavno naznanil, da bo kmalu odpotoval v Washington, kjer se bo posvetoval s predsednikom Trumanom in državnim tajnikom Marshallom o situaciji v Grčiji. Namignil je, da ne bo sprejel pozicije načelnika nove misije, ako mu bo ponudena.

Griswold se je že večkrat spričeval članu grške monarhistične vlade. Očital jim je, da prezirajo njegove instrukcije.

ČLANI VARNOSTNEGA SVETA ZDRUŽENIH NARODOV POSVARJENI

Lake Success, N. Y., 4. feb.—Komisija za Palestino je opozorila člane varnostnega sveta Združenih narodov pred razsuli administracije v Palestini, ako ne bo dobila potrebne oblasti za vzdrževanje miru in reda, ko se bo Velika Britanija odpovedala mandatu 15. maja in odpoklicala svoje čete iz dežele.

Svarilo je vključeno v poročilo, ki je bilo predloženo varnostnemu svetu. Komisija je potisnila v ospredje vprašanje organiziranja mednarodne oborožene sile, ki naj bi podpirala izvedbo načrta generalne skupščine Združenih narodov glede razdelitve Palestine na dve državi—židovsko in arabsko.

Poročilo, predloženo svetu, vsebuje tudi britsko svarilo. To pravi, da bodo morda Arabci napadli člane komisije, kadar bodo dospeli v Palestino, in storili druge korake, da preprečijo razdelitev dežele. Mednarodni status komisije sploh ne bo upoštevan.

Načelnik komisije je Čeh Karol Lisicky. On je bil vprašan, kaj je njegovo mnenje o poročilu.

"Mi nimamo ambicij," je odgovoril. "Nočemo postati ne junaki in ne žrtve Združenih narodov. Komisiji je bila naložena naloga in dolžnost, kateri morata biti izvedeni. Izvedeni bosta le, ako bo komisija dobila potrebno oblast in zaščito."

Lewis zapretel z "neodvisno akcijo"

Washington, D. C., 4. feb.—John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMW, je povedal operatorjem na polju mehkega premoga, da dosedanja pogajanja niso prinesla ničesar in da si prisvajajo pravico do "neodvisne akcije," če bo potrebna, da izsili plačevanje prispevkov v blaginjski sklad \$50,000,000 unije. Kaj pomeni "svobodna akcija", ni razkril. Lahko je okle stavek ali pa vlogitev tožbe proti operatorjem. Slednji so se obvezali, da bodo plačevali deset centov od vsake tone proizvedenega premoga v blaginjski sklad unije.

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po dolgi bolezni je umrl Joseph J. Sterle, star 63 let, doma iz Roba, v Ameriki 38 let, član SDZ. Tukaj zapuščena žena, sina in tri poročene hčere (Marie v Chicago, Josephine v Californiji), v Sharonu, Pa., pa eno sestro Angelo Ketnik.—V dolgi bolezni je umrl Anton Abram, star 65 let, doma iz Slivije pri Trstu, v Ameriki 45 let, član SDZ. Tukaj zapuščena žena, dve poročeni hčeri in več vnukov, v starem kraju pa dve sestri.—V clevelandski kliniki se nahaja Mary Zalar iz Painesville, ki je srečno prestala operacijo, v mestni bolnišnici pa John Bolko iz Collinwooda radi poškodb, ki jih je dobil pred tremi tedni v avtni nesreči, ko je šel preko ceste.—Časopisje poroča, da je Frank J. Lausche prijavil svojo kandidacijo za ohijjskega guvernerja na listi demokratske stranke. Kot guverner je bil poražen pri zadnjih volitvah. Pravi, da se bo boril proti strankinim bosom.

Obiskal Slovenijo

Virginia, Minn.—Zadnje dni se je vrnil s kratkega obiska v Slovenijo dr. Frank Paulich. Par dni pred božičem je šel tja z letalom do Pariza, od tam do Ljubljane pa z vlakom (Orientalnim ekspresom). Odzval se je klicu svojega 86 let starega očeta, ki mu je bil pisal, ako ga hoče še enkrat videti, naj pride domov. Tako se je med svojci znašel po 26 letih, toda očeta je našel še krepkega in pri dobrem zdravju. Domov na Pokluko nad Bledom je prišel ravno na božični večer. Pravi, da so imeli dovolj dolenjskega cvička in slivovke in se dobro imeli. Obiskal je tudi druge sorodnike po Sloveniji in se po 25-dnevnom obisku zopet vrnil v Ameriko.

Išče sorodnike

Franc Friškovec, Prihova št. 34, pošta Redice ob Savinji, Slovenija, bi rad izvedel za svoja dva sorodnika, Franca Hofbauerja in njegovega sina Karola Hofbauerja iz Šostanja. Želi, da mu pišeta.

Angleži v arabski ljudski armadi

Bevin konferira z arabskimi voditelji

Damask, Sirija, 4. feb.—Uradni arabski krogi so razkrili, da se je dva tisoč bivših angleških vojakov prijavilo za vstop v arabsko ljudsko armado. Besednik Arabske lige je dejal, da armado organizirajo arabske dežele za borbo proti razdelitvi Palestine na dve državi.

Načrt, da se Palestina razdeli na dve državi, je bil sprejet na zborovanju generalne skupščine Združenih narodov.

Drugo poročilo pravi, da se je tudi več ameriških vojnih veterani prijavilo za vstop v arabsko armado. Abdel Azzam, generalni tajnik Arabske lige, je sklical konferenco reprezentantov sedmih arabskih dežel na Srednjem vzhodu. Pričela se bo 7. februarja v Kairu, Egipt.

V bitkah, ki so se pričele v Palestini 29. novembra, je bilo 987 židov in Arabcev ubitih.

London, 4. feb.—Naznanilo pravi, da britski zunanji minister Bevin konferira z arabskimi voditelji v Londonu. Diskuzije se nanašajo na ustanovitev protikomunističnega zaščitnega sistema v arabskih deželah.

Poskus za združitve dveh bratovčin

Chicago, 4. feb.—Koraki za združitve dveh železniških bratovčin bodo podzeti na konferenci, ki se je danes pričela v hotelu Midlandu. To sta bratovčini strojevodij in kurjačev.

Wheeler bo vodja kampanje ADF

Konferiral bo s člani eksekutivnega sveta

Miami, Fla., 4. feb.—Bivši senator Burton K. Wheeler, demokrat iz Montane, je bil na seji članov eksekutivnega sveta Ameriške delavske federacije izbran za voditelja politične kampanje federacije, katere namen je poraz vseh kongresnikov in senatorjev, ki so glasovali za Taft-Hartleyjev protidelavski zakon, pri volitvah v novembru.

Voditelji ADF so naznanili ustanovitev Delavske lige za politično vzgojo. Administracijski odbor lige ima 30 članov. Pričakuje se, da bo Wheeler danes konferiral s člani eksekutivnega sveta ADF. On naj bi postal direktor lige z letno plačo \$20,000.

William Green, predsednik ADF, je naznanil, da bo liga financirana s prostovoljnimi prispevki. Unije, vključene v federacijo, imajo 7,200,000 članov in vsak bo pozvan, naj prispeva najmanj dolar v sklad lige. Green je dejal, da bratovščina tesarjev, ki ima 600,000 članov, bo vodila separatno politično kampanjo. Njen predsednik je William L. Hutcheson, ki je igral važno vlogo v volilnih kampanjah republikanske stranke v prošlosti.

Wheeler je bil oster kritik zunanje politike pokojnega predsednika Roosevelta pred izbruhom druge svetovne vojne. Pri volitvah, ko je ponovno kandidiral za senatorja, leta 1946 je bil poražen. Prvič je bil izvoljen za senatorja l. 1923.

Evakuacija Američanov iz Sanghaja

Sanghaj, Kitajska, 4. feb.—Ameriški in drugi zunanji uradniki so sestavili načrte glede evakuacije rojakov iz tega mesta, v katerem so izbruhnili izgredi. Policija je dobila ukaz, naj strelja na izgreduke. Tri ženske so bile ubite in 110 oseb ranjenih v izgredih v ponedeljek. Izgredi so sledili stavki 7,000 tekstilnih delavcev.

Odredba generala MacArthurja razveljavljena

Washington, D. C., 4. feb.—Vojni departmet je razveljavil odredbo generala Douglasa MacArthurja, poveljnika okupacijskih sil na Japonskem. Kritiki so očitali generalu, da je z odredbo omejil svobodo tiska. On je ovrnil aktivnosti dopisnikov ameriških in drugih listov.

AMERIKA NAJ POŠLJE VOJAŠKE ČETE V PALESTINO

Burlington, Vt., 4. feb.—Harold E. Stassen, bivši guverner Minnesote, ki hoče postati kandidat za predsednika Združenih držav na listi republikanske stranke, je predlagal, naj Amerika pošlje vojaške čete in policijsko silo v Palestino za vzdrževanje miru in reda tamkaj. Amerika naj prevzame vodstvo v pozivu na druge države, vključene v organizaciji Združenih narodov, naj se izrečejo za formiranje mednarodne policijske sile v Palestini.

"Prva naloga policijske sile naj bi bila razorožitev židov in Arabcev, ki so zavezani v bitkah," je dejal Stassen. "Policijska sila naj bi nadzirala izvedbo načrta glede razdelitve Palestine na dve državi—židovsko in arabsko. Načrt je bil sprejet na zborovanju generalne skupščine Združenih narodov."

Amerika se ne more izogniti odgovornosti, ker je njena delegacija glasovala za načrt. Ako

Atenska vlada odstavila poveljnika severne armade

Člani obrambnega sveta sestavili nov načrt za operacije proti gerilskim silam

Atene, Grčija, 4. feb.—General Konstantin Ventiris je bil odstavljen kot vrhovni poveljnik severne monarhistične armade, glavne sile, ki se bori proti gerilcem, ko je vlada sprejela njegovo resignacijo. Odločitev proti Ventiresu, ki je bil do oktobra lanskega leta šef generalnega štaba, je padla na seji članov obrambnega sveta, notranje kabinetske grupe.

Na seji sveta je bil sestavljen nov načrt glede vodstva vojnih operacij proti gerilskim silam v severni Grčiji. To pomeni, da bo imel generalni štab v Atenah večjo besedo v vodstvu operacij. Šef štaba je general Demetrij Yantzi. Imenovana sta bila dva nova poveljnika, eden za Tracijo in vzhodno Makedonijo, drugi pa za Peleponezijo.

Premier Themistocles Sophoulis, vodja liberalne stranke, in

Marshallov načrt ne bo rešil Evrope

Truman odgovoren za inflacijo, pravi Flynn

Chicago, 4. feb.—John T. Flynn, ekonom in pisatelj, je dejal, da Marshallov načrt ne bo rešil zapadne Evrope. Milijarde dolarjev, ki bodo potrošene, če bo kongres odobril načrt, bodo vržene stran. Amerika ne more pomagati državam v zapadni Evropi, ker ne zahteva sprememb v vladah, ki so nesposobne.

"Marshallov načrt v bistvu sploh ni načrt," je rekel Flynn. "Osnovan je na zmoti, da je zapadna Evropa skupina držav z reprezentativnimi vladami in ekonomijo svobodnega podjetništva."

Politični in ekonomski sistem je bil omajen v Evropi po prvi svetovni vojni. Zrušenje tega sistema je bilo dovršeno v drugi svetovni vojni. V Ameriki ni dovolj denarja, ako damo vse, kar imamo, za podvig zapadne Evrope na predvojno stopnjo. Države bodo šle iz ene krize v drugo in mi jih ne moremo preprečiti."

Flynn je udaril po Trumanovi administraciji, ker hoče dobiti večjo oblast od kongresa. Obdolžil jo je odgovornosti za inflacijo v Ameriki.

Schwollenbach za zvišanje minimalne mezde

Washington, D. C., 4. feb.—Delavski tajnik Lewis B. Schwollenbach je svetoval kongresu, naj zavrne vse sugestije glede revizije provizij mezdno-urnega zakona in zviša sedanjo minimalno plačo 40 centov na uro na 75 centov. Sedanji delovni teden 40 ur naj ostane v veljavi in delavci naj bi dobivali plačo in pol za čezurno delo.

Schwollenbach je naglasil, da je delovna sila zdaj večja nego je bila kdaj prej. Produkcija v polnem obsegu se lahko doseže brez podaljšanja delovnega tedna.

Stirinajst oseb ubitih v Palestini

Jeruzalem, Palestina, 4. feb.—Trije britski policaji, šest Arabcev in pet židov je bilo včeraj ubitih v spopadih v Palestini. Arabci so navallili na jettinico v Jeruzalemu in osvobodili dva jettinika.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravne drave (sven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inosestvo \$11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vrnejo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo poljateljcu le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s lastnikom

PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Ob 19. obletnici pev-
skega zbora Prešeren

Chicago, Ill. — Happy Birthday, Prešeren! Tako kličem moškemu pevskemu zboru Franca Prešeren ob devetnajst letnici svojega obstanka in aktivnega delovanja. Mogoče bo kdo kritiziral moje angleško voščilo slovenskemu zboru. Vendar pa imamo pri zboru polovico pevcev, ki so tu rojeni fantje, brez katerih bi zbor ne mogel naprejši. Torej je gornje voščilo opravljeno; saj se vsi razumemo.

Dne 1. feb. t. l. je minilo devetnajst let vztrajnega dela in danes vlada prava mladeniška živahnost pri zboru. Dasi je Prešeren prejel precej udarcev v teku svojega obstoja, nekaj v tem, ko nam je umrlo več dobrih in agilnih pevcev, a nekateri so se razšli po Ameriki, bodisi radi zdravja ali pa za boljši obstoj, nekaj pa tudi radi razmer v zadnjih devetnajstih letih, ko je bil sleherni posameznik prizadet kakor tudi organizacije, vendar je zbor danes prav tako trden kot je bil kdaj prej, mogoče za nekaj članov manjši, imajo pa ti toliko trdnosti, da bi se vaje ne vršile. Oni žrtvujejo svoj čas, moči in denar za obstoj naše pesmi, da lahko prirejamo svoje programe in ob prilikah pomagamo tudi na programih drugih organizacij.

Vse priznanje gre tudi onim pevcem, ki so tu rojeni! Dasi so po večini sinovi slovenskih staršev, vendar je zanje slovenski jezik zelo težak. Kljub temu prihajajo tedaj za tednom na vaje, da se tako na pamet nauče težkih besed in težkih skladb, da lahko nastopimo brez not na programih. Kdor misli, da ni to poštvovalnost, naj poskusi!

Vem, da bi oni lahko porabili večer bolj sebi v zabavo, kakor to dela tisoč drugih, a kulturni klic jih privede na naše skupno delo. Naj ne pozabim naših podporin in častnih članov ter članic, ki nam pomagajo z delom na naših priredbah leto za letom. Namesto da bi udobno sedeli in poslušali program, se pa trudijo vsak na svojem mestu, v prid skupnega dela in v zadovoljstvo posetnikov.

Da, vsi lahko nekako z zadovoljstvom pogledamo nazaj na vsa ta leta rekoč: "Vršili smo dobro in uspešno delo in ni nam žal!"

Kaj pa naši listi? Tudi tem gre vse priznanje! Saj smo se jih posluževali in skoz njih javnosti naznanjali o naših priredbah ter našem delu. Listi, ki so nam pomagali širiti naše kulturno delo, katerih so se posluževale vse kulturne organizacije širom Amerike, tem listom horegroti gotovi elementi tako rekoč vrati zaviti. Listi, ki so navduševali priseljence k skupnemu delu in napredku, jih navduševali h kulturni aktivnosti in vršili vsestransko dobro delo ter zagovarjali pravice slehernega delavca, te liste hočejo sedaj

mogoče prisiliti Anglijo na kolena. Zavedal se je, da bi Angličji zadušili v krvi vsak nasilen odpor, kajti oni so imeli vse orožje od pušk do bojnih letal in tankov, Indijci pa kvečjemu le palice in kamenje.

Del njegove taktike pasivnega odpora je bil tudi njegov—post ali gladovne stavke. Kadar ga je kolonialna oblast vrgla v zapor, je bil njegov odgovor: gladovna stavka. K tem dramatičnim stavkam se je zatekal petnajstkrat ali šestnajstkrat v zadnjih 28 letih. Zadnji dve gladovni stavki je napravil proti lastnemu ljudstvu: kot protest proti verskemu klanju med mohamedanci in Hinduti. Od zadnje gladovne stavke je komaj okreval, ko so ga porile morilčeve krogle.

Gandhija zdaj ni več, toda njegov duh bo živel, dokler bo živele človeštvo. Kot je John Haynes Holmes zadnje nedeljo omenil po radiu, se človeštvo danes nahaja v dobi, ko mora izbrati med Gandhijevimi miroljubnimi nauki, ali pa med atomskimi bombami...

Ameriški zamorci so podvrženi vsakovrstnim diskriminacijam in zapostavljanju. V južnih državah so jim zaprte tudi vse višje šole. Zvezno vrhovno sodišče je zadnje ukazalo državnim univerzam v Oklahomi, da mora sprejeti v svojo pravosodno šolo mrs. Ada Lois Sipuel Fisher, ki jo vidite na sliki, in ji dati enako priliko do vzgoje kakor jo imajo belopoltni študentje. Vodstvo univerze je potem ustanovilo inferiorni tečaj samo za to učenko, kar pa je odklonila in stvar bo zopet prišla pred vrhovno sodišče, ki se bo končno moralo izreči, da-li so rasistične šole ustavne ali niso.

uničiti. Vem, da ne bodo uspeli! A že namen je tako nizko, da ne bo pozabljen med Slovenci v Ameriki. Brez naših listov tudi naša pesem ne bi imela dolgo življenja.

Naš veliki pesnik S. Gregorčič pravi:

U srca ljubljenih rojakov,
sej s me plemenitih rož,
da bomo narod pošastnikov,
da bomo narod vrlih mož!

Na koncu pa opozarjam slovensko javnost, da bo imel naš zbor Prešeren svoj pomladanski koncert v nedeljo, 18. aprila, v dvorani SNPJ. Imejte v mislih ta datum in nam bodite naklonjeni v bodočnosti, kakor ste nam bili v preteklosti!

Anton Udovč.

Vabilo na
"primorsko noč"

East Pittsburgh, Pa.—Ameriški Primorci iz vzhodne Istre, to je iz tako zbrane Kastavščine, prirejajo svojo običajno pustno zabavo v soboto, 7. febr., v Radniškem domu na Electric in North ave., v East Pittsburghu. Pusta bomo začeli slaviti že ob sedmih zvečer. Za ples bo igral "Streamliner Radio Orchestra" od osmih dalje. Za večerjo bomo servirali domače klobase in vampe. Dobiček od priredbe je namenjen za vojne sirote v domovini.

Na veselico vabimo vse tukajšnje Srbe, Hrvate in Slovence. Vsem bomo dobro postregli. Na svidenje!

Odobor.

Vabilo na koncert pev-
skega zbora Napreja

Milwaukee, Wis.—Na koncertu slovenskega pevskega zbora Napreja bo poto lepe slovenske pesmi čez 70 pevcev in pevk. Napreja bo nastopil s 40 člani v mešanem zboru, poleg teh pa tudi pevci moškega zbora Lilije. Torej bo zopet mogočno in lepo donela slovenska pesem!

Poleg pevskih točk bo na programu še več drugih točk, na primer telovadba, glasba, umetnostni prizori itd.

Koncert se bo vršil v nedeljo, 8. februarja, v Collins Meyer Post-dvorani, 725 W. National ave., začetek ob štirih popoldne. Vstopnina 70c. Program bo tra-

jal od osmih zvečer, potem pa bo sledil ples in prosta zabava. Godci bodo lepo godli, naše gospodinje bodo vsem postregle z dobrimi jestvinami, natakariji pa s pijačo. Torej bo dosti lepega razvedrila in zabave za vse.

Na koncert vabimo vse ljubitelje lepega petja od blizu in daleč. Le pridite, boste slišali lepe narodne pesme, ki nas spominjajo, da slavi sije zor. Na svidenje!

Anton Tratnik, člana Napreja.

Obvestilo jugoslovan-
skim državljanom

Chicago.—V cilju poplave in dopolnitve spiskov onih oseb, ki se nahajajo v inozemstvu, prosimo vse državljane F. N. R. Jugoslavije, ki živijo stalno ali začasno v Zedinjenih ameriških državah, in na področju tega generalnega konzulata, da predložijo podpisane konzulatne sledeče podatke:

Ime in priimek ter očetovo ime.

Dan, mesec in leto rojstva.

Mesto pristojnosti (vas, mesto, srez in federalna republika).

Poklic.

Številka in datum potnega lista.

Sedanjí naslov.

Podatki se lahko dajo ustno ali pismeno. Podatki, dostavljeni pismeno, morajo biti lastno-ročno podpisani.

Prosimo vse naše državljane, da te podatke dostavijo po možnosti do konca meseca marca leta 1948.

Podatke dostavite na naslov: Consulate General of Yugoslavia, 188 Randolph Street, Rm. 2611, Chicago 1, Ill.

Izvirno poročilo o
ognju v premogovniku

Neffs, O.—V Prosveti sem čital poročilo o ognju v premogovniku Willow Grovu pri St. Clairsville in da se je rešilo ven 167 rudarjev.

Ker sem slučajno sam zaposlen v tem premogovniku, hočem opisati ves položaj. Resnica je, da so bili rudarji pozvani iz premogorova, in sicer takoj, ko so pronašli, da je bil ogenj, toda po pravici povedano, nevarnosti ni bilo nobene za nikogar in rudarji so šli ven zraven ognja, ne da bi vedeli, kje gori.

Ogenj je nastal zaradi za zračnikom, ko so tajali led. Vžigala se je tako zvana stena iz desk. Ko so se šli izmenjati, so takoj opazili ogenj in poklicali gasilce iz St. Clairsville in Neffsa. Imeli so kmalu vse pod kontrolo.

To pišem zato, ker sem šel ob sedmih zvečer že na delo, ogenj pa se je vnel ob pol petih popoldne. Od zadnje eksplozije pa je minilo že sedem let. V njej je izgubilo življenje 78 premogarjev. To poročam zato, da bodo naši čitatelji vedeli resnico.

F. Plasek.

Ljudstvo govori

Henry Wallace

(Nadaljevanje in konec.)

II.

Neki republikanec iz Ohia piše, da je vedno volil za republikance, izvzemši l. 1912 za Bulla Moosea in za Normana Thomasa l. 1932. Pravi, da sem v mojem govoru v radiu zamudil priliko, ker nisem dovolj govoril o visoki dragotini. On je mial trgovci in pisatelji, a težko občuti težo monopola. "Roka monopola" sega na vsa polja, celo v časnikarstvo, kjer sem zaslužil nekoliko denarja. Dandanes je skoraj nemogoče prodati posebne članke, kot pred 10 ali 15 leti. Vse je sindikalizirano in za članek dobiš toliko kot doboči sindikat. Svobodno podjetništvo —kje je? Povejte mi!

Leta 1940 sva z ženo pisala propagando za Wilkieja. Danes veljaki v republikanski stranki mislijo, da naju ne potrebujejo. Leto 1948 bo veliko razočaranje zanje, kajti prepričan sem, da lahko zmagate v tem letu. To pravim na podlagi, kar ališim v regularnih republikanskih okrožjih. Nedvomno, da bodo šli takoj na delo šmirarski artisti, toda ne pozabite, da je Mark Hanna zmagal pri volitvah s tem, da je mahal pred volivcem s sliko, na kateri je bila naslikana polna posoda jestvin. Če Vam morem pomagati, obrnite se name.

Neki veteran iz zapadne Pennsylvanije piše: "Vesel sem, ko grem na delo v novo kampanjo za mir in demokracijo."

Neki unijski voditelj iz Ohia

pravi, da se bodo "rank in filerji" združili v tem boju. Ugaja mu način moje povezave militaristične in zunanje politike s ceno masla, jajec in mesa, ter zaključuje z obljubo, "jaz bom pomagal v kolikor bom mogel, da dosežemo resničen mir, premenimo obraz kongresa in postavimo v Belo hišo velikega voditelja."

Neki gospodinja iz Penne piše: "Nisem mlada, toda zopet sem pripravljena zvoniti na hišne zvonce za glasove. Vaš govor nam je vtil novo upanje, moč in energijo. Časopisje Vas bo mlatilo, kakor je mlatilo Franklina Roosevelta, psovalo z rdečkarjem do skrajnosti, kakor je psovalo Roosevelta. Če bo tretja stranka prišla na dan močno za železnice, bodo republikanci in demokratje izšli na dan volitev slabšeji in modrejši."

Neki unijski mizar iz Kentuckyja, ki je načeloval svoji uniji skozi 15 let, piše, da me bo podpiral, ne glede na kateri listi kandidiram. Dalje pravi, da se bodo denarni mogočnejši bojevali proti meni do skrajnosti, toda to ne bo prevarilo delavstva.

Neki gospodinja iz Minnesote piše: "Na dan Vašega govora smo si morali izposoditi \$5 od našega grocerista za zdravila za našega otroka, ki je bil zelo bolan. Moj mož je bil popolnoma živčno razjezan in tudi jaz sem duševno zbolela, ker smo morali živeti v eni sobi brez banje in vode, poleg tega pa je bil otrok v nevarnosti pred podganami. Sedaj smo prišli nekoliko k sebi, toda kupili smo 50 let staro hišo za silno navito ceno, na katero moramo plačevati polovico našega zaslužka, torej nismo nič na boljšem. Amerika nam nudi malo gotovosti in upanja v letih pred nami. Za nas je sedaj celo kino luksuz, kajti nimamo niti dovolj denarja za obleko in obutev in polagoma smo prisiljeni odrekati si razni hrani z našega jedilnega lista. Mi računamo na Vas! Mi Vam bomo pomagali! Imejmo 'prenovljeni deal' v letu 1948."

Tu je prišel domov njen mož in je pripisal pismu: "Pred nekaj minutami sem se vrnil z unijske seje in našel pismo moje žene na kuhinjski mizi. Sprejmite mojo podporo k vsemu, kar je napisala. Naj Vam povem, da sem preprost unionist, toda bojim se, da bi kakšen neprevidežen povzročil vojno v Grčiji ali Italiji. Dandanes nikakor ne morem raztegniti moje plače, da bi zadostovala za moje potrebe. Sovražim napade na naše civilne svobodine."

Neki učitelj iz majhne vasi iz države New Yorka piše: "Od mojega majhnega zaslužka si bom odtrgal in Vam poslal prispevek, zaeno pa sem pripravljen delati za Vas, če lahko predstavite sledečo zadevo: Ameriški ljudsko-šolski sistem mora biti ojačen in ščiten, kajti ljudska šola je ustanova, ki ne razdružuje, marveč združuje naše ljudi. Namesto da bi trošili milijarde letno za obvezno vojaščino, dajmo raje vložiti zvezni denar v ljudsko šolstvo. V primeri, da v zakonito obvezno vojaščino, ne bosta čakala naše otroke po skončanju šole drugega kot regimentacijo in militarizem. Zvezna podpora je važna, toda pomnite, da je zvezna podpora škodljiva, kadar zakonodajalci dolgujejo svojo lojalnost privatnim skupinam. Nobena postava ne sme dovoliti nenakladno razdelitev denarja za šole! Manjšinskim verskim sektem ne smemo dopustiti, da bi prevzele naše šole."

Neki mož iz majnega mesta iz Missourija pa urgira dodatek k ustavi, ki bi preprečal rabo ljudskega denarja za podporo sektarskih ali strankarskih ustanov. Tu sem navedel le nekaj pisem, ki svedočijo najglobljejo vzornost in v dušah ameriškega ljudstva v zgodovini naše slavne dežele.

(Dalje na 3. strani.)

Gandhija ni več...

Starega Mahatme Gandhija ni več. Zadnji petek so ga podrle krogle v Novem Delhiju, 24 ur pozneje je bil upeljen na grmadi po starem hinduskem običaju, njegov pepel pa je bil potem vržen v razne "svete" reke prostrane Indije.

Indije v zadnjih stoletjih najbrže ni noben dogodek toliko pretresel kakor novica o tragični Gandhijevi smrti. Saj je ta novica pretresla tudi dober del ostalega sveta—vsakega, ki se je količkaj zavedal velike vloge, katero je Gandhi igral v tem stoletju za osvoboditev Indije izpod angleškega jarma, ter njegovih etično-političnih verskih nazorov, s pomočjo katerih se je dvignil med največje duhove človeštva vseh časov.

Dvomljivo je, da je kdaj v svojem življenju kakšna oseba imela tako velik moralni vpliv na tako velike množice kakor ga je imel Gandhi v zadnjih 30-40 letih na milijone in milijone Indijcev vseh kast, narodnosti in religij. V resnici se je njegov moralni vpliv čutil tudi izven Indije, ne samo na Orientu, marveč tudi v zapadnem svetu. Pred njim je tudi imperijska Anglija imela večji strah nego pred veliko armado dobro oboroženega vojaštva, čeprav je bil Gandhi proti vsakemu orožju, proti vsakemu nasilju—sploh največji izpovednik in propovednik pacifizma in mirnega sožitja narodov.

Gandhi je bil resnično povsem nenavaden človek, ki ima v analizi človeške zgodovine zelo malo primer. V današnji dobi ga je mogel poroditi le zapadni imperializem, odnosno le Indija, ki je na eni strani dežela največje bede in praznovanja in zaostalosti, na drugi strani pa bajnega razkošja, tiranije, izkoriščanja pa tudi visoke kulture. Dežela kontrastov, kakršnih ni najti v takem številu in obsegu nikjer drugje. Na eni strani Indija z vsem svojim večtisočletnim anahronizmom in zaostalostjo, na drugi strani pa Indija moderne dobe, mladega industrializma in sodobnih univerz.

Gandhi se je rodil s srebrno žlico v ustih, kakor pravimo, sicer ne z veliko, marveč z malo srebrno žlico kot sin indijskega uradnika privilegirane srednje kaste. Vseučilišče je absolviral v Londonu, kjer je napravil odvetniški izpit in stopil v službo kolonialne administracije. Angleški vladi je nekaj let služil v Južni Afriki, kjer se je kmalu seznanil z žalostnim položajem totalno brezpravnih zamorskih domačinov in priseljencev Indijcev, ki niso bili in tudi še danes niso nič na boljem nego telesni sužnji.

Gandhi je šele v Južni Afriki spoznal bistvenost angleškega imperializma in vso njegovo zločest. Šele tam se mu je posvetilo, da angleška oblast na sličen način zatira Indijce v Indiji kakor jih je zatirala in jih še zatira v Južni Afriki. Tam si je na primer prilaistvo vso oblast okrog dva milijona in pol belopoltnih, v glavnem Angležev in Holandcev, ki dosledno zanikajo vse pravice čez sedem milijonom domačinov in blizu dvema milijonoma Indijcem, da jih lahko poljubno izkoriščajo. Razume se, da tem "inferiornim" rasam ne dajo niti volilne pravice, kajti če bi jim jo dali, bi bilo konec belopoltna nadvlade.

Gandhi je pričel rebelirati proti angleškemu imperializmu že v Južni Afriki. Toda ko je spoznal, da kot kolonialni uradnik ne bo ničesar dosegel za izboljšanje položaja indijske manjšine, je pustil službo, se vrnil v Indijo, kjer se je odpovedal vsemu bogastvu ter se totalno posvetil borbi proti angleški nadvladi, borbi za svobodo Indije. Zavrgel je tudi zapadni krog in sezul čevlje. Od tedaj je bila njegova edina obleka bela platnena rjuha, s katero je bil včasih zavit samo do pasu, včasih pa tudi preko ramen. Zavit v rjuho, gologlav in bosonog se je vrgel na svojo veliko misijo in pričel dramiti množice širom vse Indije. S svojimi škrbini in suhim telesom je bil podoben bolji strašilu kakor pa duhovnemu velikanu in ljudskemu geniju. Vsa ta leta je zasmeheval marsikak zapadnjak, da, celo kak "radikalec", kateremu je bila Indija—španska vas.

Gandhi je svojo borbo za nacionalno neodvisnost zavil v velik versko-politični misticizem, kajti le na ta način je dobil dostop do množic, katere so ga pričele oboževati. S tem ne mislimo, da se je verskega misticizma poslužil vsled kakšnega oportunizma ali neiskrenosti. Nič takega. Gandhi je bil globoko veren v praviem pomenu besede, kar ni nič čudnega, kakor tudi ne njegov misticizem, kajti Indija je poznana kot dežela velikega misticizma.

V svoji borbi proti samopašni angleški nadvladi se je Gandhi dvignil na prvo mesto že pred prvo svetovno vojno. Indijskemu kongresu, ki je vodil borbo za reforme v kolonialni oblasti in pozneje borbo za neodvisnost, se je pridružil kmalu po svoji vrnitvi iz Južne Afrike in postal njegov glavni voditelj. V še bolj dramatično borbo proti angleškemu imperializmu se je Gandhi vrgel takoj po zaključku prve svetovne vojne. Starejši čitatelji se še lahko spominjajo njegovih dramatičnih borb, s katerimi je pridobil milijone Indijcev za "satjagraho" ali nesodelovanje in bojkot vsega, kar je bilo angleškega. Simbol tiste njegove borbe je bilo starinsko predilno kolo, s katerim je poganil milijone brezpravnih kmetov, delavcev in meščanov na preskrbo lastnega platna za lastne potrebe. S tisto kampanjo je zadal velik udarec angleški tekstilni industriji, katere si od takrat še ni opomogla. Svoje ljudstvo je tudi učil pasivne rezistence in milijone toliko omamil s svojim magnetizmom, da so v borbi proti kolonialni oblasti legalni pred drveče vlake ali vozove, kakor tudi more prenašali udarce indijske policije ali vojaštva. Lahko se še spominjate slik, ki jih je prinašalo časopisje pred 25 leti in več, ki so kazale, kako so množice nemo prenašale policijske batine. Ko so bile prve vrste zbite na tla, so na njih mesta stopili drugi—dokler ni policija odnehala...

Gandhi se je posluževal te taktike pasivne rezistence prvič, ker je bil iz svojih etičnih nazorov proti vsakemu nasilju, proti vsaki vojni, in drugič, ker je vedel, da je to edino orožje, s katerim je

PREŠEREN IN MI

Letos dne 8. februarja bo minilo devet in devetdeset let, odkar je v Kranju na Gorenjskem umrl naš največji pesnik — France Prešeren. Prešeren je tisti, ki nam je pred vsem svetom priboril legitimacijo kulturnega naroda. Njegove Poezije, ki so izšle konec leta 1846, z letnico prihodnje leta — so našo doslej še skromno poezijo na mah dvignile na stopnjo evropskega pesniškega ustvarjanja. Z njimi se je postavil Prešeren ob stran največjih oblikovalcev besedne lepote in, kar pomeni na primer Angležem Byron, Rusom Puškin ali Poljakom Mickiewicz, to pomeni nam Slovencem France Prešeren. On je naš osrednji duh, čigar pesem je postala ne le potrdilo kulture in s tem tudi naše narodnosti, ampak pomeni hkrati simbol našega hrepenenja po lepoti.

Kako so sodobniki sprejeli Prešerna, vemo iz zgodovine. Čeprav so njegove poezije pomenile ne samo izreden literarni dosežek, marveč so bile naravnost nepričakovano razodetje slovenske duše in besede, so vendarle ostale glas vpijočega v puščavi. Kljub temu, da so nekateri izbrani posamezniki spoznali pomen in vrednost Prešerovih pesmi za naš narod, je bilo med njegovimi sodobniki vendarle še mnogo več takih, ki so bili do njih brezbržni ali pa celo sovražni. Tako je ostalo kljub ugodni sodbi, ki jo je izrekel o Prešerovih pesmih v Kranjski Čbelici češki pisatelj Čelakovsky, in kljub navdušenju, ki ga je pokazal navdese pesnikov zvesti prijatelj Matija Čop. Toda več je bilo takih, ki Prešerna niso spoznali, ali pa jim je bil celo kamen spotike.

Brezbržnost Prešerovih rojakov za njegove poezije, in celo takih, ki so bili slovenski pisatelji, je imela deloma svoj vzrok v tem, ker so ti ljudje sploh mislili, da slovenska književnost popolnoma izpolni svojo nalogo, ako slovenskemu narodu poleg slovnice in molitvenikov preskrbi najpotrebnejših knjig za praktične potrebe. Nemogoče in tudi nepotrebno se jim je zdelo, do bi se v jeziku, ki so ga v tistem času govorili samo posli in kmetje, gospodu pa samo takrat, "kadar je morala občevali s poslom in kmetom," zlagala pesmi in da bi se Slovencem ustvarila po njihovem mnenju nepotrebna in nepraktična leposlovna književnost. To naziranje je bilo tudi vzrok, da je bil pesnik take vrste, kakor ga predstavlja Jovan Vesel-Koseski, bolj priznan in višje cenjen nego Prešeren, čigar "mokro-cvetoče rožice poezije" so se morale za dolgo umakniti bobnečim in grmečim verzom danes že skoraj popolnoma pozabljenega oboževanega pesnika Bleiweisovih "Novic".

Drugače kakor sodobniki je sodil o Prešernu naslednji rod, ki ga predstavljajo tako imenovani Mladoslavci iz druge polovice minulega stoletja. Že Janž Trdina, ki na meji obeh polovic preteklega stoletja pretreša slovenske pesnike, je zapisal, da je Prešeren prva zvezda na obzorju slovenskih pesnikov. Kako lepo pravi o njegovih pesmih, ki so jih nekateri dolžili celo nepravosti: "Tu je voda — pravi — ki je nikdar ne zmanjka, saj jo tudi vedno zajemamo. Tu je obnebe, ki se nikdar zemlje ne dotika, ampak zmeraj nove, nezmerne lepote v jasni daljavi kaže. Ta je vijolica, ki nikdar duha ne zgubi, marveč nam kakor, staro vino zmeraj zlahtneje diši, kolikor dalje jo kuhamo. Tu je godba, ki nam zmeraj nove glase daje in naše srce v vedno novih harmonijah ziblje. Tu je z eno besedo večni pesnik, čigar poezije so iz srca pognale, iz katerih je drevo zrastle, ki bo s svojim sladkim sadjem tudi še pozneje vnuke radovalo". Prav tako je tudi že Janž Mencinger spoznal, da je mladim slovenskim pesnikom treba "pesniti v Prešernovem duhu", ne pa posnemati "posmarja Koseskega".

Pravi prelom v odnosu Slovencev do svojega največjega pesnika pa pomeni nastop Josipa Stritarja, ki je l. 1866 v družbi z Jurčičem in Levstikom v Klasju na novo izdal Prešernove poezije, katerim je napisal po Levstikovi sodbi epohalen uvod, v katerem je prvi natančneje označil pesnika in njegovo delo. Odtlej Slovenci niso več dvomili o umetniški vrednosti Prešerovih poezij, čeprav tudi poslej še niso potihne borbe glede na njihovo vsebino. Da pa

služil s svojo pesmijo, tudi tedaj, ko je vanjo izlival najbolj osebno bolečino svojega srca. V Sonetnem vencu, eni najlepših njegovih pesniških izpovedi, je sam poudaril to zvezo, ki je med njegovo poezijo in njegovim narodom:

Želje rodile so se hrepence, da s tvojim mojem bi ime slovelo, domače pesmi mlo se glaseče, želje, da zbudil bi Slovenščino celo, da bi vrnil k nam še časi sreče, jim moč so dale rasti nesvelo.

Prešeren pa nam ni samo zgled narodne zvestobe, zvestobe do svojega jezika, do svoje zemlje, do svojega ljudstva, ko nas opominja: "Ljubezni domačije, toben naj vam ne vsmrti strup" — ampak nas hkrati tudi opominja k narodni slogi in skupnosti. Kot pesnik je hotel vendar biti Orfej, to je skrivnostni zedinjevalec src, ki je pel zato:

da bi nam srea vnel za čast deželo, med nami pesnili bi razpetje in spei zedinili rod Slovenščino celo.

Kako plemenito in hkrati kako sodobno je pojmoval narodnost, najbolje spoznamo iz njegovega razmerja do drugih slovenskih narodov, zlasti pa nam to potrjuje njegovo razmerje do vsega človeštva. Njegov patriotizem ni šovinističen in reakcionaren, temveč demokratičen in napreden, to se pravi, da ni nestrpen in napadalen, temveč družni s poudarkom lastne narodne individualnosti tudi idejo o povezanosti in bratstvu narodov sveta. Res da je pel Prešeren v Krstu pri Savici, češ da "največ sveta otrokom sliši Slave", vendar je v Zdravljici izpovedal, tudi naslednje:

Žive naj val narodi, ki hrepene dočakati dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, ko rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak.

Tako se v Prešernovi pesni skladno ujemata in dopolnjujeta narodnostna in človečanska misel. Kajti to je bilo zanj iskrenega humanista in prepričanega demokrata — najvišji ideal, bodisi v osebnem bodisi v socialnem življenju. Iz pesmi Slovo od mladosti vemo, da je Prešeren pesnik idealne, plemenite človečnosti, ki ga je globoko v srce ranila naravna spačenost in egoizem sveta in družbe, v kateri je živel, in to ne samo zaradi tega, ker je sam okusil njene krivice, njena nasilja, ampak v prvi vrsti zato, ker sta nasprotovela sanjam o pravičnem in lepem svetu. O tem priča tudi njegova ljubljenska pesem, kjer prav tako čutimo na dnu to hrepenenje po lepoti in človečnosti, ki sta bili Prešernu ne le izvor, ampak tudi končni namen in cilj vse umetnosti.

Pesniško ustvarjanje je bilo zanj skrivnost in težak poklic, ki zahteva od človeka, da nosi v sebi "al pekel al nebo" — to se pravi, da nikoli ne omaga v borbi za svojo dušo, za narod, za človeštvo. Zato je njegova poezija za nas kot Slovence in kot ljudi neizčrpen vir, iz katerega moramo zajemati, če hočemo živeti in bogatiti same sebe. To misel je pesniško lepo povedal Oton Zupančič v *Pesmi mladine*, ki jo je zapel ob stoletnici Prešernovega rojstva. Tako pravi:

Mogočen plamen iz davnine žviga, vekove preletel je koprne, in plamen naš se druži s njim, se driga

In plamen naš pogumno dalje gre, ker neprekinjena drži veriga iz zarje v zarjo in od dne do dne ...

Razgledi po stari domovini

(Poroča Franjo Aleš iz Ljubljane)

POLITICNI PREGLED

Vedno jačja fronta miru proti vojnim hujskačem

V letu 1947 je sklenila mlada ljudska republika Jugoslavija vrsto pogodb o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči. Ni se še posušilo črnilo na pogodbi Jugoslavija-Bolgarija in Jugoslavija-Madžarska, že sta sklenili tudi Jugoslavija in Rumunija slično pogodbo o prijateljskem sodelovanju in prijateljski pomoči med obema državama. Tudi najnovejša pogodba med jugoslovanskimi narodi in Rumuni izraža odločnost v borbi za mir proti vojnim hujskačem.

Jugoslavija in Rumunija se bosta posvetovali o vseh važnih mednarodnih vprašanjih. Skupno bosta branili mir in svoje pravice. Medsebojno si bosta pomagali, da ne bi še kdaj postali plen imperialističnih grabeljivcev. Tudi ta pogodba je velikega znanja političnega in notranje-političnega pomena.

Po veliki osvobodilni vojni so se narodi na Balkanu in jugovzhodnih evropskih državah odločili, da dokončno prelomijo s preteklostjo. Jugoslovani so pod prejšnjimi režimi mnogo trpeli. V težkem usodnem trenutku fašističnega napada so se morali boriti za obrambo svojega življenja sami, ker so tisti, ki so bili zato odgovorni, pobegnili iz države. Jugoslovanski delovni ljudje tega niso pozabili in ko je bila vojna končana, niso več hoteli sprejeti tistih, ki so zapustili v najtežjih trenutkih domovino. Vzeli so oblast v svoje roke in si postavili za voditelje ljudi, ki so delili skupno z delovnim človekom dobro in zlo. Jugoslavija je tudi kasneje v nešteti primerih dajala prepričljive dokaze in vzglede, kako velikanske uspehe lahko dosežejo narodi, ki so gospodarski svoje usode in imajo oblast v svojih rokah.

Enake tragične preizkušnje so mnogo naučile tudi Rumune. Stoletja so napajali Rumune z legendami in pripovedkami, ki niso imele nikake zveze s stvarnostjo. S pomočjo laži in zgodovinskih potočkov so hoteli tujci ločiti Rumune od slovenskih sosedov. Sovražniki so uporabili zadnjo karto in vrgli Rumune v zadnji svetovni vojni proti tistem slovenskemu narodu, s katerim v vsej svoji zgodovini niso imeli spopadov. Danes je tudi rumunsko ljudstvo v veliki družini prijateljskih sosednjih narodov. "Kraljevina" Rumunija je od leta 1945 stala več ali manj samo na papirju. Z abdikacijo zadnjega rumunskega kralja je nastopila nova doba, v kateri bodo Rumuni v skladu s svojimi interesi in v skladu z interesi vseh narodov tega dela Evrope, utrjevali prijateljstvo med delovnimi ljudmi in lažje skupno branili priborjene socialne in politične pridobitve in si ohranili neodvisnost in nacionalno suverenost. Rumunski delavci in kmetje najtežje sodelujejo z novo Jugoslavijo, Čehoslovaško, Bolgarijo, Poljsko, Madžarsko in Albanijo.

Zapadni reakcionarji so zagнали proti mladi jugoslovanski državi krize laži. Ustvariti so hoteli pri jugoslovanskih sosedih prepričanje, da je nevarno

sklepati prijateljske pogodbe z Jugoslavijo, češ, ne združuje se z Jugoslavijo, ker vas bo potegnila v nesrečo. Tem klevetam svobodoljubni narodi jugovzhodne Evrope in Balkana niso verjeli. Kajti oni so spregledali zločinsko igro imperialističnih sil in so jim odgovorili odkrito: "Združimo se, ker vemo, kaj je bilo v preteklosti. Tega je konec in mi hočemo biti gospodarji na svojem. Združujemo se zato, da bi ustvarili mir!"

Na Vzhodu je nastala trdna fronta miru proti vojnim hujskačem, fronta mirne graditve in vzajemnega bratskega sodelovanja. Tu je ustvarjen blok demokracije proti reakciji, ki dobi novo obliko fašizma v svetu. Ta veličastna fronta miru je posledica notranjih demokratičnih sil vsake države posebej, in je obenem poročilo, da bo stvar miru slej ali prej zmagala in da vojnim hujskačem in imperialistom ne bo uspelo, da bi uresničili svoje peklenske načrte.

Mednarodni tisk v službi reakcionarjev besno komentira razvoj dogodkov na Balkanu. Na Jugoslavijo ne gledajo s simpatijami. Protivito je velikim delom in utrditvi miru v tem lepem koščku sveta. Sovražno so razpoloženi proti prijateljskim pogodbam, ki jih Jugoslavija sklepa s svojimi sosedmi. Oni so proti prijateljskim odnosom Jugoslavije s sosednjimi državami. Besno se borijo proti velikemu prispevku Jugoslavije k utrditvi miru na svetu. Ob priliki podpisa pogodbe o prijateljstvu in medsebojnih odnosih med Jugoslavijo in Rumunijo je naglasil predsednik jugoslovanske vlade, sledeče: "Jugoslavijo bi radi obdoliščili nečesa, kar nam nikoli ne pride niti na um. Že nekaj dni govore, da hodi Tito po sosednjih državah, da utrjuje in pripravlja armado za upad v Trst. Dnove se še razširja in podla laži, ki prihaja iz najbolj kompetentnih krogov zapadnih sil. In to govorijo zato, ker bi radi ostali v Trstu, ker nočejo guvernerja v Trstu, da bi Trst postal kolonija kot Singapur, da bi si ustvarili v njem prav tako oporišče, kakršnega kupujejo v Španiji in Portugalskem in kakršna oporišča si ustvarjajo v drugih delih sveta. To je jasen imperialističen načrt, ki ga hočejo premisljeno ustvariti. Proglasiti hočejo ravno Jugoslavijo — malo državo, toda državo, kateri narodi so ponosni in vedo za svojo vrednost — za tisto državo, ki ruši mir in kriče: 'Ne združite se s Jugoslavijo, ker vas bo potegnila v nesrečo.'"

Rumuni so na ta izsiljanja jasno odgovorili:

"Podpisali smo pogodbo s Jugoslavijo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči zato, da bi si zavarovali svoj mirni razvoj in bi vojnim hujskačem in imperialistom onemogočili, da bi nas ovirali še nadalje pri izgradnji naših dežel!"

Tako nastaja na Balkanu in med državami jugovzhodne Evrope vedno jačja fronta miru proti vojnim hujskačem. Političen položaj teh držav je konsolidiran in utrjen, a nova prejojena Jugoslavija ima pri tem nemale zasluge in jugoslovanski delovni ljudje so ponosni, da kot prvi borec dajejo vzgled delovnemu ljudstvu in vsem svobodoljubnim narodom na svetu.

Vprašanje tržaškega guvernerja

Rešitev tega vprašanja vidno zavlačujejo Anglo-Američani. Pri tem delajo vse mogoče, da bi preprečili imenovanje guvernerja. Očitno je, da Angličani in Američani ne želijo imenovanje guvernerja v Trstu, ker bi se s tem približal dan, ko bi bilo treba sestaviti na Svobodnem tržaškem ozemlju začasno vlado in organizirati volitve. Zavlačevanje je jasno dokazano v primeru kandidata Bulsereta, ki je član belgijske vlade in v najboljših odnosih s britansko vlado in so ga soglasno sprejeli vsi ostali člani Varnostnega sveta. Ker je hotela Velika Britanija po vsej sili odločiti imenovanje guvernerja, je odklonila sprejem tega kandidata. Nato

so se ZDA sledile vzgledu Velike Britanije.

Da bi pospešili rešitev tržaškega guvernerja, so se sestali predstavniki Jugoslavije in Italije, vendar je komaj pričakovati, da bo prišlo do sporazuma. V političnih krogih povdarjajo, da je sicer upanje, da se bo vprašanje rešilo na način, da ne bo motilo dobrega sosedstva med Italijo in Jugoslavijo posebno sedaj, ko so bile podpisane važne pogodbe in so v teku še druga važna pogajanja med obema državama.

Tudi Glasilo predsednika italijanske vlade "Popolo" je v tej zadevi objavilo notico, "da je malo upanja" na sporazum, medtem pa so drugi demokratični ljudski listi, ki so opozorili italijansko javnost, da je s to pripombo "Popola" zbužena bojazen, da bi imeji pri imenovanju tržaškega guvernerja odločno besedo izključno tujci, ker je sedanjil italijanski predsednik vlade pripravljen na vsako kapitulacijo, samo da bi se izognil sporazumu s demokratično Jugoslavijo. Kakor ni imperialistični glasovalni stroj na pariški mirovni konferenci leta 1946 upošteval volje tržaškega ljudstva, tako tudi sedaj zavira politično in gospodarsko konsolidacijo Svobodnega tržaškega ozemlja.

IZ DELAVSKEGA GIBANJA

Povratak izseljencev v letu 1947

Izseljevanje na Slovenskem je bilo tipično gospodarskega značaja, vendar ni manjkalo tudi političnih momentov, zlasti npr. po letu 1924, ko se je zaradi orjunaškega napada na Trbovlje in preganjanja delavskih organizacij politično poslabšal položaj. V tujini se danes nahaja predsednik jugoslovanske vlade, sledeče: "Jugoslavijo bi radi obdoliščili nečesa, kar nam nikoli ne pride niti na um. Že nekaj dni govore, da hodi Tito po sosednjih državah, da utrjuje in pripravlja armado za upad v Trst. Dnove se še razširja in podla laži, ki prihaja iz najbolj kompetentnih krogov zapadnih sil. In to govorijo zato, ker bi radi ostali v Trstu, ker nočejo guvernerja v Trstu, da bi Trst postal kolonija kot Singapur, da bi si ustvarili v njem prav tako oporišče, kakršnega kupujejo v Španiji in Portugalskem in kakršna oporišča si ustvarjajo v drugih delih sveta. To je jasen imperialističen načrt, ki ga hočejo premisljeno ustvariti. Proglasiti hočejo ravno Jugoslavijo — malo državo, toda državo, kateri narodi so ponosni in vedo za svojo vrednost — za tisto državo, ki ruši mir in kriče: 'Ne združite se s Jugoslavijo, ker vas bo potegnila v nesrečo.'"

Posebna baza v Kamniku je sprejela 3.280 oseb, večinoma Slovencev. Tu so povratniki nekaj časa. Tu dobijo tudi za prvo pomoč nekaj živil pa tudi denarno pomoč. Izseljenci-povratniki se povsod, kjerkoli delajo, izkazujejo in je bilo med njimi proglašanih že več za udarnike. Za leto 1948 je predvideno, da bodo prišli novi transporti izseljencev. Po načrtu naj bi se jih vrnilo okrog 10.000, če pa bodo dopuščale transportne možnosti, se jih bo vrnilo še več.

Domovina se je vseh naših ljudi, raztresenih po vseh deželah sveta, takoj ob osvoboditvi spomnila in jih pozvala, naj se vrnejo in pomagajo ustvariti lepše življenje delovnih ljudi.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

tako našim ženskam, ki so nakupile igrače in druge stvari, da je vse tako lepo izpadlo. Se posebno hvalo pa zasluži Anna Stomar in Dorothy Korun, ki sta otroke tako lepo postavili v vrste in jih držali v najlepšem redu. Vse priznanje tudi Johnu in Mary Victorie, ki sta darovala precej igrac.

Zenski klub se tudi zahvaljuje Frances in Jaeku Babicu, ker sta darovala lepo darilo za tobulo, ki se je vršila 29. novembra 1947. Prav tako lepa hvala ženskam, katere so tudi darovale veliko lepih daril za tambulo, katere je prinesla precej dobrička, s katerim smo pokrili stroške za Miklavžev večer.

Anna Sedoner.

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (Feb. 29. 1948), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi sprejem tega kandidata. Nato

Postaje za dognanje raka

V borbi proti raku, ki povzroči eno od vsakih osmih smrti v tej deželi, igrajo postaje za dognanje ali zasleditev raka zelo važno vlogo. Od konca vojne je bilo odprtih večje število takih postaj, tako da imamo v Zed. državah sedaj 181 te vrste preglednih uradov, kjer je mogoče dobiti enkrat na leto popolno fizično preiskavo po predpisih Ameriškega kolegija kirurgov.

Dosedaj so bile pregledne klinike ali postaje odprte v 30 državah ter v Washingtonu, D. C. Teh uradov pa nikakor ni ustareti s klinikami, ki se ukvarjajo s slučajji, v katerih je rak že bolj ali manj gotova stvar. Postaje za zasleditev te zavratne bolezni služijo predvsem ideji, da se v skromni navado perijodičnega pregleda v prvih dognanjih raka v začetni štadiju, ko je še lahko zdravljiv. Te vrste zdravniških pregledov stanejo nekaj malega, večji del stroškov krijejo prispevki v ta namen. Cilj teh postaj je namreč navaditi ljudi na dejstvo, da je mogoče zaslediti raka v njegovem začetnem stanju samo, ako se človek da perijodično, torej vsaj enkrat na leto preiskati zdravniško.

Te postaje so pa le en del borbe proti tej bolezni, ki je leta 1947 zahtevala \$14.000.000 iz zveznega sklada in potrošnih je \$12.000.000 bilo privatnih prispevkov. Do lanskega leta ni zvezno nakazilo nikdar preslagalo \$4.500.000 in tudi prostovoljni prispevki so bili nižji. Kakor se je torej stopnjevala bolezen, tako je bilo treba povečati prizadevanje za preprečenje in zdravljenje ter predvsem dognanje te navadno prepozno zasledene bolezni.

Tipičen pregledni urad je v Washingtonu, D. C., ki je bil ustanovljen pred manj kot letom dni, toda je že v enem mesecu obstaja zabeležil dolg seznam proslincev za pregled, da se urada ni oglašalo, izvemali ob priliki otvoritve, ko je bilo par tozadevnih vestí v listih. Ker mora ta pregledni urad sodelovati z mestnimi bolnicami, more delovati le en cel dan v tednu, ter bolnice tega izredno zaposlenega mesta pogosto nimajo prostora za bolnike. Značilno je, da so pregledi 150 oseb tekom nedavne perijode dognanj, da so bili med temi štirje slučajji raka, čeprav so bile vse štiri osebe na videz zdrave, šestnajst drugih oseb pa je imelo izrastke (tumore), kateri bi znali eventualno povzročiti raka. Pregledni specialist je dejal: "Naša ideja je, da s poslovanjem prenehamo, čim bodo vsi medicinski študentje poučeni, da je treba pri zdravniških preiskavah dajati pozornost navidezno malenkostnim zdravniškim dejstvom."

Industrijalna postaja za zasleditev raka je bila odprta v predmestju Avondale Mills v Sycalugi, Georgia. S sodelovanjem Ameriškega društva proti raku, bo ta klinika služila kot vzorec skupnega boja proti raku od strani delodajalcev in delavcev. Spočetka je ta klinika nudila zdravniško preiskavo samo delavkam ali pa ženskim sorodnikom moških uposlenih v predmestju. Sedaj se klinike lahko poslužujejo ženskega iz vsega okrožja in celo iz podeželskih predelov v bližini. Brezplačne zdravniške preiskave vsakega pol leta se priporočajo in delavke, uposlene v predmestju, so plačane za čas, ki si ga vzamejo za preiskavo v kliniki.

Temeljita zdravniška preiskava za zasleditev raka je koristna tudi v drugih ozirih, ker lahko odkrije bolezni, ki jih takojšnjo zdravljenje odpravi — Common Council.

DOPIŠNIKOM IN CLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNPJ, ne pozabite v naslovu napraviti poštno številko 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vaele zapišite: Chicago 23, Ill. To bo olajšalo delo na čikaški pošti, nam pa pospešilo dostavljanje pošte.

Pesnik France Prešeren po portretu M. Gasparija. Na levi Gospodetski stol, na desni Grad Devin.

